

van zeer groote bekwaamheid, wat van naderbij te bezien.

In den aanvang van zijn referaat, na een korte schets te hebben gegeven van de ontwakings in Indië, vraagt hij: „Wat heeft de zending in deze beweging te doen? Onder den indruk van de schrikkelijke gevolgen van den oorlog op het zendingsveld is in Duitschland bij velen de stemming, dat men niets moet doen; wij moeten leuzen als invloed oefenen op het openbare leven e.d. loslaten, om af te steken in de diepte van het zielen winnen voor den Heer. Ik zou zoo gaar nu Ds Lindenhorn voor den Heer, nu aandacht bij deze stemming in de Duitse zending niet bepalen, ware het niet, dat de daar uitgesproken gedachten veelszins leven in breede zendingen van ons vaderland, die alles wat omgaat buiten de rechtstreeksche Evangelieverkondiging, rekenen tot den ballast der zending, die over hoord geworpen moet worden. Zij beantwoorden de vraag, wat de zending te doen heeft in de beweging van ons Indië, met een eenvoudig: niets. Zij heeft rechts noch links ziende, voort te gaan op haar ouden weg, te trachten enkelen te brengen tot het geloof, deze te verzamelen in kringen, welke dan wel invloed zullen oefenen op het geheel”.

Men wijft bij het lezen dezer woorden zich de oogen nit, en vraagt: op wie onder ons, op wie in ons land, past deze beschrijving? Wat onze Gereformeerde Kerken betreft, kunnen wij volstaan met het wijzen op onze zendingsarbeid in Indië, dat, meer en beter dan 10 artikelen vermogen, ons toont, dat onze houding tegenover Indië's ontwakings een geheel andere is, dan Ds Lindenhorn hier teekent.

Doch neem eens aan, dat in breede kringen (welke echter?) in ons vaderland de gedachte heerscht, dat het der zending slechts om de enkelen te doen is, wordt dan hiermee uitgesproken, dat men blind is voor de beweging onder de Inlanders? Zoo beweert Ds Lindenhorn, als hij schrijft: „Daarom kunnen wij de vraag, wat de zending in deze beweging te doen heeft, niet maar beantwoorden met een eenvoudig: niets!” Maar is het prediken van het Evangelie dan niets?

Wij hebben altijd gemeend, dat de prediking de hoofdzaak is; het Evangelie is toch een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die geloofd? Onderwijs, landontginning, ziekenverpleging, kunnen, mogen toch niet op één lijn worden gesteld met de verkondiging van het levende Woord van God? Wat kunnen wij het Javaansche volk, dat ontwaakt, beter en hooger aanbieden dan het Woord des Heeren, dat de innerlijkste behoeften bevredigt, en den dorst naar de hoogere dingen lescht? dat Woord, hetwelk den zondaar den Borg Christus brengt?

Het is maar de vraag, wat men onder zending verstaat, om te beoordeelen of de zending haar roeping betracht, indien zij het Evangelie predikt. Ds Lindenhorn vraagt ook: „Wat is zending?” En dan antwoordt hij: „Gij behoeft niet te vreezen, dat ik nu een tiental omschrijvingen zal geven, waaruit wij dan moeten kiezen. Waar ik tot verstandigen spreek, meen ik het wel heel kort te mogen zeggen: is zending een werk van bekeering of een werk van opvoeding? heeft de zending haar doel bereikt in het winnen van enkelingen of in het vestigen van een zelfstandige volkskerk? Ik aarzel geen oogenblik om — zonder hiervan een tegenstelling te maken — zending te noemen een werk van opvoeding”.

Het is goed, dat er de uitdrukkelijke verzekering bij staat, dat hij geen tegenstelling wil maken. Want als vanzelf vragen wij: is Evangelieprediking geen opvoeding? Zeide Jezus niet: „Onderwijs alle volken” (d.w.z. maakt alle volken tot mijn discipelen), en komen de heidenen tot het geloof, zoodat zij Jezus' discipelen zijn, zonder te zijn opgevoed? Een andere vraag is, of daarmee de opvoeding voltooid is; en dan zeggen wij natuurlijk neen. Maar het eigenlijke zendingswerk heeft hiernee toch het einddoel bereikt. En dat het dan niet maar om de enkelingen te doen is, vloeit uit het zendingsbevel duidelijk voort, want Jezus sprak van de volken. Daarom wil onze zending niet maar de Javanen, doch het Javaansche volk winnen voor Christus, en op Java de Christelijke kerk stichten.

Toch aanvaarden wij hiernede niet de conclusie, die Ds Lindenhorn trekt uit zijn boven aangehaalde woorden n.l.: „Daarom aarzel ik geen oogenblik om de tegenstelling los te laten tusschen eigenlijken zendingsarbeid — rechtstreeksche Evangelieprediking en hulpmiddelen — school medischen dienst enz. De school, zonder rechtstreeks bekeeringeninstituut te zijn, heeft een plaats niet slechts in het voorportaal, maar in de zending. In dezen sta ik volkomen aan de zijde van wijlen den Bazuinschen Missionsinspector Frohmeyer, welke „sich zeitlichens dafür hat eingesetzt, dass die Schularbeit, speciell die Heidenschularbeit, nicht niederen Ranges als die übrige Missionsarbeit und nicht etwa nur als „indirecte” Mission zu werten sei”. Een zelfstandige volkskerk heeft niet alleen leidende persoonlijkheden van ontwikkeling noodig, maar door de school wordt „eine Art von öffentlichen Gewissen herangebildet und der Evangelisationsarbeit direct vorgearbeitet”.

Wel eigenaardig, dat dit beroep op den Inspector

Frohmeyer alleen voor de school geldt; van den medischen dienst, landontginning enz. schijnt hij dit niet te beweren. Maar afgezien hiervan, meenen wij, dat het beroep op Inspector Fr. ook voor de school niet opgaat; want hij zegt zelf, dat door de school de Evangelieprediking wordt „vorgearbeitet”, wel direct, maar toch „vorgearbeitet”; dus daartoe mogen wij de gevolgtrekking maken, dat ook voor hem de schooldienst hulpdienst is.

Hoe voortreffelijk de rede van Ds Lindenhorn ook in menig opzicht is, toch heeft hij ons niet kunnen overtuigen, dat wij met onze Ger. zending niet in het rechte spoor zijn. De feiten bewijzen overvloedig, dat wij een open oog hebben voor de ontwakings in Indië; de reorganisatie van onze schooldienst, de uithreiding van den hospitaaldienst, de benoeming van een taalgelerde als Dr Bakker, de voorgenomen stichting van een opleidingsschool voor Pandita's Djawa enz. geven ons gelijk. Toch blijven wij de eigenlijke prediking van het Woord Gods hoofdzaak achten; hiernee staan wij op Nieuw-Testamentischen grondslag; ook de apostelen hebben dit als hoofdzaak beschouwd. En het is niet tot kleineering van den schooldienst, enz. indien wij daar van hulpdiensten spreken, doch het maakt hun eere uit het Woord Gods te mogen dienen.

J. D. WIELENGA.

PERS-SCHOUW.

Nieuwe moraal.

Het katholiek weekblad „De Bazuin” (Amsterdam, Bilderdijkstr. 71) is dikwijls model in het weergeven van de geestesgesteldheid van den modernen mensch — eerste voorwaarde van deugdelijke evangelisatie en apologetiek.

Ziehier wat dit weekblad vermeldt van het hedonisme der moderne jongeren.

Droevig.

De laatste aflevering van het tijdschrift voor ethiek (zedekunde) geeft o.a. een samenvatting van enkele artikelen uit het internationaal tijdschrift van dienzelfden naam. Hoever het in sommige kringen in Amerika gekomen is, moze uit het volgende blijken:

„Het opstel in de jongste aflevering dat ons het meest trof, draagt tot titel „De genotzucht (het hedonisme) der desillusie bij de jongere generatie”. Een jongere schreef het „a student” at a seminar”; hij wilde filosofen voorhouden wat er bij een jonger geslacht na den oorlog omgaat. Hoopvol is zijn bericht niet, zooals de titel al uitdrukt. Hij heeft het niet over hedonisme in het algemeen, niet over het hedonisme uit opruisende levenskracht, van de renaissance b.v., maar over hedonisme uit wanhoop; dat hedonisme vindt hij overal en hij ziet er het grootste gevaar in. Hij teekent het zoo: „De man, die, wanneer hij uit het ziekenhuis komt, merkt, dat hij zijn baantje kwijt is, dat zijn vrouw er met een ander vandoor gegaan is en zijn hond dood is, en nu de deur van het huis dicht gooit en uitgaat om zich een roos te drinken, geeft uitdrukking aan deze wanhopende hedonistische stemming. Over hem en over verwante hopenlozen wil ik u spreken in dit stuk”.

„De godadienst is tegen den grond geworpen door de moderne wetenschap en de economie; Gods vinger wijst ons niet langer den weg. Zelfs de economische activiteit — de groote God vóór den oorlog — heeft niets goddelijks meer over zich. En de oorlog zelf en de koelontledende sexueele romans hebben vreemde dingen gewerkt aan mannen en vrouwen en aan het huisgezin en het gemeenschapsleven.

Er zijn hedonisten onder deze gedesillusioneerden, en ook stoïcijnen en twijfelaars en een ware zondvloed van mystieken (sic!) van de eene of de andere soort. Onder dezen hebben de hedonisten zich overgegeven aan een roos van buitensporigheid . . . deze vullen nog onze cabarets en danszalen en gelegenheden in de zijstraatjes der Amerikaanse steden. Zij volgen hun eigen lieven persoonlijk wil in kunst en litteratuur en leven; en honderden van hen tarten de verbodswetten ongeneeerd openhartig. Talloos zijn in de litteratuur de symptomen van deze kwaal, bij dichters en prozaschrijvers.”

Hoe ver het bij hen, die van de door God gestelde zedelijkheidswetten niet meer weten willen, gekomen is, verhaalt een ander schrijver. Hij zegt: „volgens deze opvatting drukken zedelijke oordeel- vellingen niets anders uit dan zuiver persoonlijke voorkeur en tegenzin in zake van gedrag, en zijn zij verschillend bij het individu zooals b.v. de voorkeur voor een hond of een kat in huis, of smaak in voedsel. Even belachelijk als het zou zijn te zeggen, dat iemand van katten behoort te houden, of olijven smakeloos moet vinden, als hij van beide een afkeer heeft, zoo belachelijk zou het ook zijn te zeggen, dat hij vergevingsgezindheid of trouw aan het gegeven woord moet goedkeuren, als hij nu eenmaal niet om deze dingen geeft. Op dezen grond was het volkomen in orde van de Duitschers om een inval in België te doen, indien zij er in 't geheel geen afkeer van hadden, terw. het van de Franschen zeer slecht zou geweest zijn hetzelfde te doen, wanneer zij zoo sterk daartegen voelden als zij beweerden. Dienovereenkomstig kan de zedelijke kwestie aangaande den inval in België alleen worden opgelost door een onderzoek naar de gevoelens van de Duitschers — en wel van die gevoelens zooals zij waren in 1914.”

De schrijver verzekert uitdrukkelijk, dat deze zedelijkheidsopvatting heden een groot aantal aanhangers telt. Het is wel droevig. Wat moet er worden van individu, huisgezin en maatschappij, als zulke opvattingen steeds meer veld winnen? Het is echter een noodzakelijk gevolg van het tegen den grond werpen van den godadienst. Als de vinger Gods den weg niet meer wijst, snellen en ieder afzonderlijk, en het huisgezin, en de staat niet alleen hun eeuwigen, maar ook hun tijdelijken ondergang onfeilbaar tegemoet.

***

Reformatie in Hongarije.

De opwekkingsbeweging in de vorige eeuw is aan het Calvinisme in Hongarije voorbijgegaan.

Maar nu ontwaakt de Noordenwind, komt de Zuidenwind, en doorwaait den hof.

In de Gereformeerde „Bazuin” schrijft Prof. Hoekstra.

Contact met Hongarije.

Sinds enkele professoren, predikanten en pastoralen Hongarije bezocht hebben, is in den loop dezes jaars het contact met dit land al nauwer geworden. Hollandsch-Hongaarsch is een woordverbinding, die ons heelemaal niet vreemd meer is, die zelfs onze kinderen kennen.

Hoe groot de belangstelling bij ons Gereformeerde volk voor de Hongaarsche zaak is, bleek in de laatste weken op ondubbelzinnige wijze.

Het sympathieke en om zijn gastvrijheid beroemde echtpaar Ds en Mevrouw Biberauer heeft ons land bezocht en iets verteld van Bethesda, de voortreffelijke stichting in de Herminastraat te Boedapest.

Ze hebben gesproken over het werk der Christelijke barmhartigheid, waarvan Bethesda het middelpunt is. Over den heerlijken Evangelisatiewerk, die van Bethesda uitgaat. Over den zegen, dien de Heere aanvankelijk schenkt.

Ook de Boedapester predikant Ds Z. von Galambos heeft onvermoed in onderscheidene plaatsen van Nederland de belangen van Bethesda en van de Hongaarsche „Herant” bepleit.

En het resultaat? 't Is schitterend.

Vooral de Gereformeerden in Friesland en Groningen hebben door groote offervaardigheid de tarten der Hongaarsche broeders verkwikt.

Vóór de komst van Ds Biberauer was de financiële toestand van Bethesda hachelijk.

En nu, na de korte collectereis, is het bestaan van Bethesda weder voor enkele maanden verzekerd.

Het heerlijke werk gaat door. Onverhinderd. Ge verstaat dat het hart der Hongaarsche broeders wegsmeit van dank.

Hoe goed is onze God, dat Hij de Nederlandsche Gereformeerden in staat stelt en opwekt dit te doen. Wij helpen Hongarije uit Zijne hand!

Niet ons, maar Hem zij dank gebracht.

Het contact met Hongarije wordt ook bevorderd door de overkomst van twee jonge Hongaarsche predikanten, van wie één studeert aan de Vrije Universiteit en de andere aan de Theologische School te Kampen. De gelden, benodigd om beiden minstens een jaar hier te laten studeeren, zijn reeds bijeen.

De heer Czekey kon van het begin van den nieuwen cursus af de colleges in Amsterdam volgen. De heer J. Antal had eerst veel pas-moedigheid heden te overwinnen, maar dank zij de hulp van Ds H. A. Mannik te Zwolle kon de Hongaarsche studiosus in November plaats nemen op de collegelanken der Theol. School.

Wanneer deze jeugdige broeders in Nederland eenigen tijd hebben gestudeerd en met de theologie naar Gereformeerde belijdenis kennis gemaakt hebben, zullen ze, in hun vaderland teruggekeerd, medewerken tot de reformatie van Hongarije's Kerk en den band met Gereformeerd Nederland nauwer toehalen.

Van betekenis voor het werk der Evangelisatie is ook het Gereformeerd Kinderhuis, dat door Mejuffrouw H. S. S. Kuyper is opgericht en onderhouden wordt door kinderen van de Christelijke Scholen in Nederland. Het kinderhuis staat nu onder bestuur van een Hollandsch-Hongaarsch Bestuur. Gravin van Limburg Stirum te Arnhem is presidente, Mej. H. S. S. Kuyper secretaresse, Mevrouw Van Schelven te Haarlem penningmeesteresse. Het kinderhuis wordt verplaatst naar Gödöllö, een uur met den trein van de hoofdstad verwijderd, en zal daar een middelpunt van Evangelisatie naar Gereformeerde belijdenis worden. Ongetwijfeld zal de jonge Dr Szabo te Gödöllö krachtig meewerken tot verwezenlijking der plannen.

Ook het Hollandsch-Hongaarsch Comité, waarvan Prof. Boirwan voorzitter is, zit niet stil. In overleg met de Hongaarsche afdeling van het Comité wordt de vertaling van geschriften van Nederlandsche Gereformeerde theologen voorbereid.

De Heidelbergsche Catechismus wordt opnieuw in het Hongaarsch overgezet en zal tegen geringen prijs verkrijgbaar gesteld worden.

Het getal Hollandsche Christelijke scholen breidt zich gestaag uit. Naar we vernemen, wordt één van deze scholen ook bezocht door een dochter van den Gereformeerden bisschop in Boedapest. Ze wil haar Nederlandsch onderhouden.

In onderscheidene wijken van de stad zijn Gereformeerde Evangelisaties opgericht.

In begin Januari wordt, onder leiding van Prof. Sebestyen, een conferentie gehouden.

Er wordt krachtig gewerkt.

Er is vraag naar Gods Woord.

Er is ritseling van nieuw leven.

Laat ons de trouwe Gereformeerde broeders krachtig steunen, ook door ons gebed.

Laat ons, steeds meer, het contact met Hongarije versterken.

En zou v. zegen.
De W. heid te o. reformatie van de G. Kerk.
Het zijn delijk mak. Edoch die moet gehakt.
Men tussche sionee hualde. Laat. De. we ma. Ned. in het. Kerk. Heel. Heel. Wij. Wij. Kerk in. belijder. beware. Gaal. kerk te. midden. Kerk k. bewust. den. Men z. die. K. Als. een G. huis v. Na. Maar. Gerefor. volk b. Dan. we ver. staan z. en een. Daar. Holl. F. schrijv. terrein. uitged. komst. zijn da. Volksk. zijn, d. leden. als ee. ongenb. te zijn. Zoo. Greifsv. orthod. bij de. bissche. in z'n. van z.
„De Wa. gen, die o. kunnen o. Het is. die de v. van de w.
Noet. de aff. de bev. Bijbel. Woord, die het. langer. eeuwig. Toch. hoe tel. lig v. van v. Bijbel. feit, di. maakt. tert da. komen. Waarb. — wa. ren — blaaf d. „Anka. o.a. d. vrij ge. In de. volkte. bewoer. en Ma. even g. Wat n. de d. Cyreny. — Maar. anders.